

FOXY: REYNAERT IN DE MODERNE WERELD

LISANNE VROOMEN

Reynaert is terug van nooit weggeweest: in november 2015 verscheen een nieuwe Reynaertbewerking van David Audenaert onder zijn artiestennaam Vizid. De nieuwe Reynaert is een stripbewerking van het eeuwenoude verhaal en al uit de cover van het boek blijkt dat de sluwe vos een nieuwe wereld heeft betreden. Op de kaft zit Reynaert in een boom, waaronder een dreigende menigte verzameld is. Sommigen zijn gewapend met een bijl of een deegroller, maar anderen met een strijkijzer of een selfiestick. Aan de rechterkant verplaatst een van de dieren zich zelfs op een segway. Het is duidelijk: deze Reynaertbewerking speelt zich niet af in de middeleeuwen.

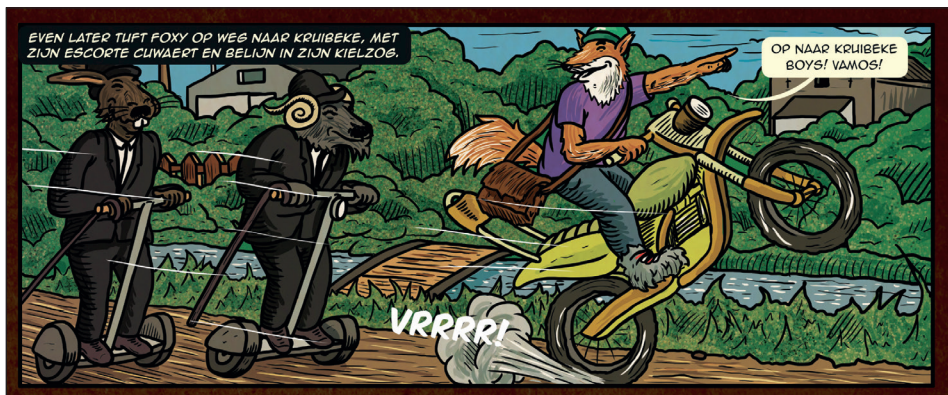
In deze bewerking is Nobel de eigenaar van de *Kingclub* in het Land van Waas, en tevens de koning van de onderwereld. Zijn onderdaan Foxy heeft zich flink laten gaan: niet alleen heeft hij gebooty-shaket en getwerkt met Hersinde op de dansvloer, ook heeft hij bij de Kentucky Fried Chicken de kip Coppe opgegeten. Nobel stuurt, zoals we dat gewend zijn, tot drie keer toe een bode om Foxy te halen. Als hij door Grimbeert, de derde bode, naar Nobel gebracht is, wordt de vos op niet zo democratische wijze tot de galg veroordeeld. Zoals we van de vos gewend zijn, gaat de executie echter niet door. Vanuit de sm-kelder van koning Nobel dist Foxy het bekende leugenverhaal over de schat op. Bruin en Isegrim worden gevangengenomen en Foxy vertrekt met Belijn en Cuwaert om de schat te gaan halen. Hij laat Belijn echter terugkeren met een tas, waar zogenaamd een schatkaart in zit, maar die in feite het hoofd van Cuwaert bevat. Nadat Foxy nog een telefoontje heeft gepleegd met Nobel – om te laten weten dat hij er niet alleen met het geld van Nobel vandoor is, maar ook met zijn vrouw – begint het hoofd opeens te tikken. Het blijkt een bom te zijn en de nieuwe Reynaert eindigt dan ook niet met een schreeuw, maar met een knal. Van vrede maken is in deze bewerking geen sprake.

In deze bewerking ligt de sympathie duidelijk bij de vos. Zijn tegenstanders komen er beter vanaf dan in de Middelnederlandse *Reynaert*. Hersinde wordt niet verkracht, Bruin valt in een boom met honing en komt met kapotte kleren en een bloedneus terug bij Nobel, maar hij verliest niet zijn klauwen, noch zijn wangen of zijn oor en Tybeert wordt wel in elkaar geslagen, maar verliest in

ieder geval niet zijn oog. Foxy's misdaden worden verder bedekt en gebagatelliseerd. Tybeerts afranseling wordt met de mantel der liefde verborgen achter een plotseling opduikend douchegordijn. Cuwaert wordt gekookt voordat hij onthoofd wordt en ook dat wordt verborgen, en wel met een plaatje van een eenhoorn. Er staat een noot van de auteur bij: er is al zoveel ellende te zien op tv dat de auteur liever een prentje tekent om blij van te worden. Dat is flauw en onnodig en doet niets af aan het feit dat Cuwaert uiteindelijk toch het loodje legt. Die moord wordt ook nog gebagatelliseerd. Het bad waar Cuwaert in gekookt wordt, bevat namelijk ook selderie, ajuin, courgette, wortel en tomaatjes. Reynaert vermoordt Cuwaert niet; hij bereidt een lekker haasje. Ook de moord op Coppe wordt door de context van de Kentucky Fried Chicken afgezwakt. Op die manier lijkt de doodstraf voor Foxy wel erg overdreven en worden de andere dieren de grote boosdoeners. De positieve kijk op Foxy blijkt ook uit de flaptekst. De 'gewetenloze Nobel' is volgens de tekst 'de meest beruchte maffiabaas die het Waasland en omstreken ooit gekend heeft.' Foxy daarentegen is slechts een 'ondeugende vos' die 'zijn trukendoos volledig [mag] opentrekken om dit avontuur te overleven.' Deze bewerking wijkt hiermee af van de tendens om Reynaert in moderne Reynaertbewerkingen als de slechterik weer te geven.

Hoewel de bewerking in grote lijnen getrouw blijft aan het oorspronkelijke Reynaertverhaal, zitten er enkele gaten in het plot die zeer zeker niet uit de middeleeuwse tekst komen. Omdat Nobel de koning in de onderwereld opereert, is het van belang dat zijn daden niet openbaar bekend worden. Om die reden wordt hij ook boos op Tybeert, die door de politie is toegetakeld nadat hij muizen is gaan stelen in de Mediamarkt. De galg voor Reynaert wordt echter op klaarlichte dag opgericht op de Grote Markt van Sint-Niklaas, terwijl er merchandise wordt uitgedeeld en er luchtballonnen met de tekst 'King Nobel presents "Foxy, keep hanging on!"' overvliegen. Dat strookt uiteraard niet met het onderwereldgegeven. Een ander gat in het plot bevindt zich in het einde van de tekst. De Cuwaertbom ontploft precies na het telefoontje van Reynaert: hoe heeft de vos dat zo kunnen timen? Belijn doet er immers een paar dagen over om terug bij 'huize Nobel' te komen, aangezien hij 23 keer verdwaalt. Reynaert kon dat niet van tevoren weten en het is verbazingwekkend dat de bom niet al ontploft is terwijl Belijn nog onderweg was.

Foxy is een uitgave van het intergemeentelijk project Het land van Reynaert naar aanleiding van een wedstrijd voor het schrijven van een 'Reynaert 2.0'. De deelnemers hebben hierbij de opdracht gekregen om alle aangesloten gemeenten te vermelden en David Audenaert heeft zich hier netjes aan gehouden. De

drie dagingen van de vos vinden respectievelijk plaats in Hulst, Lokeren en Lochristi. De terechtstelling van Foxy diende plaats te vinden in Sint-Niklaas en de vermeende schatkaart ligt in Foxy's huis in Kruibeke. Om andere steden ook aan bod te laten komen, vliegt Tiecelijn de raaf over een kaart van het Waasland en daalt hij onder andere af naar Stekene en Sint-Gillis-Waas. Van de genoemde gemeenten ziet de lezer steeds enkele gebouwen, zoals de Gentse Poort van Hulst, de kerk van Daknam en het station van Beervelde/Lochristi. De verblijfplaats van Nobel doet eerder Amerikaans aan: bij de afbeelding van de Kingclub zien we op de achtergrond vele wolkenkrabbers, die ook te zien zijn als Bruin als eerste bode vertrekt. Het land van Foxy en het gangsterland van Nobel zijn dus duidelijk grafisch anders weergegeven.

Tevens was het de bedoeling van de wedstrijd om de nieuwe Reynaertbewerking te richten op een publiek van tieners en twintigers. David Audenaert heeft dit publiek proberen aan te spreken door middel van het taalgebruik en door middel van een eenentwintigste-eeuwse setting.

In het boek wordt een mix van taalregisters gebruikt, die niet altijd goed werkt en enigszins geforceerd aandoet. Aan de ene kant zijn er opmerkingen als 'long time no see' en 'vette karateflip, bro', aan de andere kant zijn er zinnen als 'Ook jij zal mijn gruwelijke toorn voelen.' Verder worden Nederlands en Engels soms tenenkrommend ('Bevergems Engels') gemengd. Zo zegt Nobel als hij aan Tybeert een van zijn auto's leent: 'Watch out met mijn schakelingen.' De mix van taalregisters is waarschijnlijk om dezelfde reden gebruikt als de verwijzingen naar moderne sites en tv-programma's, namelijk om de tekst duidelijk in een eenentwintigste-eeuwse setting te plaatsen. Het gebruik van zaken als Facebook en Instagram, en zeker het noemen van tv-programma's zoals *So you think you can dance* en spelletjes als Candy Crush zorgen er echter ook voor dat de tekst snel gedateerd raakt. Wie weet over tien jaar nog wat Candy Crush is? De meerderheid van de moderne verwijzingen voegt weinig toe aan het verhaal en had ook achterwege gelaten kunnen worden zonder de verhaallijn aan te tasten. Het blijft beperkt tot een vorm van name-dropping, waar ook het doelpubliek wel doorheen zal prikken. Enkel de sociale media zijn functioneel in het verhaal: Reynaert bevindt zich namelijk telkens in een ander dorp van het Land van Waas en via Facebook is hij te traceren en weten de boden waar ze hem moeten zoeken.

Ook in *De Rebelse Reinaert*, de *Suske-en-Wiske-Reynaert* bewerking uit 1998, zien we zowel een mix van Engels en Nederlands, als de introductie van een nieuw medium: de gsm. De mix van talen is daar eleganter gedaan en is bo-

vendien verklaarbaar door de context. De tovenaar Merlijn komt Lambik halen om hem naar de middeleeuwen te sturen en de mix van talen geeft aan hoe de Vlaamse Lambik en de Engelse Merlijn communiceren. Enkele basisopmerkingen van Merlijn staan hierbij in het Engels (zoals 'Who is Lambik?'), in uitgebreidere zinnen wordt overgeschakeld op het Nederlands. Lambik spreekt Nederlands, met enkele Engelse opmerkingen die fonetisch zijn weergegeven om zijn Nederlandse accent duidelijk te maken (zoals 'Yes of koors, aai em de raait man!'). De gsm van Lambik, die, gezien de vragen van Sidonia erover, nog niet zeer bekend is, is groot, heeft een klepje over het toetsenbord en een antenne. Ook hier zorgt de evolutie van het moderne medium er dus voor dat de tekst achttien jaar later gedateerd is. De gsm heeft echter, in tegenstelling tot de meeste nieuwigheden in *Foxy*, wel een belangrijke functie in het verhaal: hij zorgt voor contact tussen Lambik en Suske en Wiske.

Geregeld komen er in het boek flauwe woordgrapjes voor. Zo koopt Tybeert zichzelf, naar eigen zeggen, niet graag in de zak en gebruikt hij de uitroep YOLO (NT), te interpreteren als You Only Live Once, Nine Times. Foxy's vader heeft een filmbedrijf, 20th Century Foxy en Foxy zelf belt via Foximus. Een andere flauwe grap is de muizen die Foxy Tybeert laat stelen in de Mediamarkt: dat zijn uiteraard computermuizen. De lezer ziet die grap al van ver aankomen en het is zeer ongeloofwaardig dat Tybeert dat niet doorheeft.

De afbeeldingen in de strip zijn relatief simpel, zoals het in de stripverhalen zoals *Kuiffe* en *Suske en Wiske* gangbaar is. Ze wijken hiermee wel af van de afbeeldingen in andere Reynaertstrips zoals de beeldroman/*graphic novel* van Legendre en Broens en de stripbewerking van De Roover en Ryssen. Legendre en Broens gebruiken verschillende grafische technieken, wat leidt tot complexe afbeeldingen die duidelijk boven stripniveau uitsteken. De Roover en Ryssen gebruiken een realistische tekenstijl die te vergelijken is met een kinderserie als *Beestenbos is boos*. Foxy is verder anders dan de genoemde stripbewerkingen, omdat de tekst vrijwel enkel uit dialoog bestaat, en omdat de dieren sterk vermenselijkt zijn weergegeven. Ze lopen op twee poten, hebben kleren aan, ze rijden in auto's, gaan op café en hebben smartphones. Ze rijden op segways, nemen de trein, gaan naar het zwembad of zitten in het bubbelbad. Ze leven als het ware volledig in een mensenwereld, waar alleen het honingtransport van de bijen tijdens Bruins bodetocht enigszins surrealistisch overkomt.

Wie goed naar de afbeeldingen kijkt, ziet soms leuke details. Alle eigendommen van Nobel zijn met kroontjes bekleed: van zijn toiletpapier tot de bekleding van zijn auto. Hier en daar zijn wat extra dieren te ontdekken: op

verschillende afbeeldingen zien we een muis, in de vijver voor het buitenverblijf van Nobel zwemt een haai en in de kerker van Nobel zit Pancer de bever in een kooitje. Ook zijn er verwijzingen te ontdekken. Zo is er op 119-127 een verwijzing naar de Beatles en Abbey Road en op 128 een verwijzing naar *The Godfather*. Cuwaert en Belijn zijn inclusief snor en stok verkleed als Jansen en Janssen uit *Kuiffe*. Bruun praat als Jerom in *Suske en Wiske* en Tybeert vloekt als kapitein Haddock uit *Kuiffe*. Hoewel de verwijzingen de lezer vermaken, wordt er enkel verwezen om het verwijzen zelf, zonder dat de verwijzingen een diepere laag aan de tekst geven.

Al met al is *Foxy* een aardige Reynaertbewerking die het verhaal voor de verandering eens in een andere setting plaatst en een positiever beeld van Reynaert laat zien. De bewerking is zeker interessant voor de inwoners van het Waasland en voor de Reynaertverzamelaar, maar is niet noodzakelijk een grote aanwinst tussen de vele bewerkingen die er al zijn.

Vizid (David Audenaert), *Foxy: Reinaert de Vos*, Hulst, IGP Het land van Reynaert, 2015, 7 euro.

